

PRESEDAVANJE SRBIJE OEBS-OM 2015.

Piše: Aleksandar Golubović

Srbija će predsedavati Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) od 1. januara do 31. decembra 2015. godine. Ulogu predsedavajućeg Srbija će preuzeti od Švajcarske, sa kojom je zajedno, u Viljnusu 2011. godine, podnela kandidaturu za dva konsektivna predsedavanja (države su se do sada kandidovale samostalno). Republika Srbija je trenutno deo takozvane "trojke", koja obuhvata i prethodno predsedavajućeg Ukrajinu i trenutno predsedavajućeg Švajcarsku.

Mogućnosti predsedavajućeg da utiče na formulisanje odluka i postizanje konsenzusa definisane su „Odlukom broj 8 o ulozi zemlje predsedavajuće OEBS-om” na Desetom ministarskom savetu OEBS-a, održanom u Portu 2002. (videti Prilog 1).

Prioriteti oko kojih su se saglasile Republika Srbija i Švajcarska kada su podnele kandidaturu za predsedavanje OEBS-om

Republika Srbija i Švajcarska su se saglasile da će se tokom predsedavanja posebno baviti sledećim pitanjima:

- Reforma institucija, pravnog okvira i osnivačkih dokumenata OEBS-a;
- Unapređivanje kapaciteta u okviru kriznog menadžmenta, posebno fasilicijacija i medijacija;
- Postizanje napretka u rešavanju takozvanih „zamrznutih konflikata”;
- Transnacionalne pretnje i izazovi;
- Bliža saradnja sa civilnim društvom;
- Saradnja između regiona.

Ova pitanja su u skladu sa ciljevima definisanim u okviru procesa Helsinški 40+, koji je formulisan odlukom Ministarskog saveta OEBS-a u Dublinu 2012. godine. Helsinški 40+ predstavlja zajedničku inicijativu država članica, kako bi se obezbedio politički podsticaj za napredak ka bezbednosnoj zajednici i dalje jačanje saradnje u OEBS-u do 2015. godine. Tada se obeležava četiri decenije od potpisivanja Helsinškog završnog akta.

Ciljevi zajedničke kandidature Republike Srbije i Švajcarske

Kandidatura za predsedavanje OEBS-om je zajednički podneta sa usaglašenim ciljem da se unapredi efikasnost rada OEBS-a. Namera je bila da se kroz saradnju sa svim zemljama članicama OEBS-a, a u koordinaciji sa međunarodnim i regionalnim organizacijama koje rade u istom domenu kao i OEBS, premoste postojeće razlike koje postoje između država. Švajcarska i Republika Srbija podnele su zajedničku kandidaturu sa predlozima koji su podrazumevali reformu institucija OEBS-a. Pošto je u međuvremenu došlo do izbijanja ukrajinske krize, fokus švajcarskog predsedavanja je preusmeren na njeno rešavanje. Imajući u vidu dosadašnji tok događaja, rešavanje ukrajinske krize će biti najvažnije pitanje i tokom predsedavanja Srbije.

Zajednički radni plan predsedavanja predstavljen je 2013. godine. Postignuta je saglasnost da će agenda događaja biti definisana kroz proces saradnje kako bi se u dvogodišnjem periodu razvio dijalog u različitim oblastima.

Definisani su modaliteti saradnje kako bi se osigurala bolja koordinacija kada dođe do suočavanja sa krizom ili konfliktom u kome jedna od strana ima direktan interes, uz međusobno savetovanje vezano za pitanja oko kojih se vodi konflikt.

Modaliteti saradnje Republike Srbije i Švajcarske

- Razmena diplomata u okviru delegacija i radnih zadataka OEBS-a;
- Zajedničko imenovanje specijalnih predstavnika (mandat specijalnih predstavnika imenovanih tokom švajcarskog predsedavanja, nakon konsultacija Švajcarske i Republike Srbije, trajaće i tokom predsedavanja Republike Srbije), uključujući specijalnog predstavnika Švajcarske na Balkanu, čiji mandat će obuhvatati i politička pitanja i operacije na terenu;
- Bliska saradnja u imenovanju šefova i zamenika šefova misija i predsedavajućih komiteta;
- Međusobna saradnja u pripremanju sastanaka, agende u skladu sa zajedničkim dogovorima i u skladu sa pravilima procedure i već postojećom praksom pozivanja gostujućih govornika i učesnika.

Prioriteti predsedavanja Srbije OEBS-om

Kriza u Ukrajini, u čijem rešavanju OEBS ima jednu od vodećih uloga, biće pitanje kome će se posvetiti posebna pažnja zato što je OEBS organizacija u čiji mandat spadaju redovne konsultacije i intenzivna saradnja na pitanjima bezbednosti, pregovori o izgradnji poverenja i sigurnosnih mera, dalje smanjenje rizika od sukoba i sprovođenje dogovorenih mera.

Promocija regionalne saradnje će biti jedan od prioriteta: tokom 2015. godine Bosna i Hercegovina će predsedavati Komitetom ministara Saveta Evrope, tako da se aktivnosti srpskog predsedavanja OEBS-om mogu usko koordinirati sa aktivnostima Saveta Evrope.

Migracije su značajna regionalna tema, u vezi sa kojima institucije Republike Srbije saraduju sa Regionalnim savetom za saradnju u Sarajevu. Srbija će se baviti pomirenjem kao još jednom od tema koje su značajne za region.

Mladi (izrada akcionog plana OEBS-a za mlade), rodna ravnopravnost i borba protiv trgovine ljudima su značajne teme koje će biti zastupljene tokom predsedavanja.

U okviru vojno-političke dimenzije akcenat će biti stavljen na reformu sektora bezbednosti i visokotehnološke bezbednosti.

Prioritetne teme u vezi sa ekonomsko-ekološkom dimenzijom će biti upravljanje vodama (planiran je sastanak u Beogradu, u aprilu ili maju 2015. godine) i borba protiv korupcije.

U okviru delatnosti OEBS-a koja se bavi ljudskim pravima, prioritetne teme će biti nezavisnost sudstva, diskriminacija na radnom mestu sa posebnim akcentom na diskriminaciji osoba sa invaliditetom i zločinima iz mržnje.

Organizovaće se i tri dodatna sastanka tokom predsedavanja, čija će tema biti nacionalne manjine, visokotehnološki kriminal i sloboda okupljanja.

Posebna pažnja će biti posvećena izbeglicama i interno raseljenim licima, kao i položaju Roma i Sinta.

Srbija će tokom svog predsedavanja OEBS-om težiti i međuregionalnom povezivanju, posebno sa zemljama centralne Azije i Kavkaza.

Najveći izazov Republike Srbije tokom predsedavanja OEBS-om

Uloga Srbije tokom predsedavanja OEBS-om biće da doprinese postizanju konsenzusa u vezi sa krizom u Ukrajini. Imajući u vidu da države članice EU imaju različite stavove po ovom pitanju, a da se odluke donose konsenzusom, ovo će biti veliki izazov za Srbiju. Rusija, sa kojom Srbija ima prijateljske, raznovrsne i bogate odnose, i Evropska unija (države članice Evropske unije su i članice OEBS-a, njihova spoljna politika je usaglašena u okviru Evropske unije) imaju suprotstavljene stavove po ovom pitanju. Članstvo u EU je prvi strateški spoljnopolitički prioritet Republike Srbije. Tokom predsedavanja Srbije OEBS veliki izazov će predstavljati ispunjavanje očekivanja EU i očuvanje dobrih odnosa sa Rusijom.

Prilog 1

Izvod iz Odluke br. 8 o ulozi predsedavajućeg OEBS-om donetoj na De-
setom sastanku ministarskog saveta u Portu 2002. godine:

1. Pod uslovom da njegovo delovanje nije u nesaglasnosti sa stavovima koji su dogovoreni sa svim državama članicama i da je čitav spektar mišljenja država članica uzet u obzir, predsedavajući:

- a) Predsedava, koordinira i o svojim aktivnostima izveštava Samit, Ministarski savet, Stalni savet i njihova pomoćna tela.
- b) U ime Ministarskog saveta i Stalnog saveta vrši koordinaciju i konsultacije o trenutnim poslovima OEBS-a. U cilju postizanja maksimalne transparentnosti, predsedavajući se konsultuje sa državama članicama u okviru zvaničnih i nezvaničnih razgovora. Kako bi se ova obaveza ispunila, intenzivno se koristi rad u otvorenim grupama. Pripremni komitet Stalnog saveta namenjen je fokusiranim, nezvaničnim političkim konsultacijama o aktuelnim pitanjima od interesa za države članice, uključujući i redovne brifinge predsedavajućeg o svojim aktivnostima. Diskusije u Pripremnom komitetu odnose se na pitanja koja postavljaju pomoćni organi (tela), kao i na pripremanje odluka koje se usvajaju u Stalnom savetu.
- c) Stalnom savetu daje na razmatranje potrebne nacрте, izveštaje i preglede.
- d) Stalnom savetu daje preporuke o konkretnim pitanjima koja zahtevaju posebnu pažnju ili odluke.
- e) Saopštava stavove i odluke sa sastanaka Samita, Ministarskog saveta i Stalnog saveta Sekretarijatu OEBS-a, institucijama i misijama na terenu i po potrebi im pruža savete i smernice za aktivnosti.
- f) Izvršava svoje obaveze u vezi sa imenovanjima i zadacima.
- g) Odgovoran je za spoljno predstavljanje OEBS. Pri izvršavanju ovog zadatka predsedavajući se konsultuje sa državama članicama o načinu delovanja i postupa u skladu sa ishodima pomenutih konsultacija. Kako bi se obezbedili efektivni i kontinuirani radni kontakti sa drugim međunarodnim organizacijama i institucijama, predsedavajućem pomaže generalni sekretar, kome se, ukoliko je neophodno, poveravaju predstavničke dužnosti.
- h) Prilikom rešavanja krize ili konflikta ili u cilju obezbeđivanja bolje koordinacije nastojanja država članica u određenim oblastima (predsedavajući) može da imenuje lične predstavnike tokom trajanja predavanja sa jasnim i preciznim mandatom.
- i) Prilikom imenovanja ličnog predstavnika koji će hitno delovati u slučaju određene krize ili konflikta, predsedavajući se, ukoliko vreme to dozvoli, o ustanovljavanju pozicije takvog predstavnika, kao i o njegovom imenovanju i mandatu, unapred konsultuje sa državama članicama u okviru Pripremnog komiteta, kao i na bilateralnoj osnovi sa svakom državom članicom čiji je interes povezan sa pitanjima koja predstavnikov mandat obuhvata.

ISTRAŽIVAČKI FORUM

predstavlja programsko telo Evropskog pokreta u Srbiji i funkcionalni mehanizam za uključivanje relevantnih nezavisnih stručnjaka, članova i bliskih saradnika EPuS-a u istraživačko-analitički rad, odnosno proces zagovaranja alternativnih predloga javne politike u svim oblastima relevantnim za proces evropske integracije Srbije.

Cilj IF-a jeste da sveobuhvatnim, multidisciplinarnim i pravovremenim praktično-politički usmerenim istraživanjima, podrži zagovaračke napore EPuSa i doprinose poboljšanju kvaliteta javnih politika.

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd
Republika Srbija
tel: + 381 11 3640 174
fax: + 381 11 3640 202

www.emins.org

2. Pri obavljanju dužnosti predsedavajućem pomažu prethodni i sledeći predsedavajući, koji zajedno deluju kao Trojka. Osim toga, predsedavajućem pomaže i generalni sekretar. Predsedavajući koristi ekspertsku, savetodavnu, materijalnu, tehničku i drugu vrstu podrške Sekretarijata, u koju po potrebi mogu spadati šire informacije, analize, saveti, nacrti odluka, nacrti izjava, sažeci izveštaja i arhivska podrška. Takva podrška ni na koji način ne umanjuje odgovornost predsedavajućeg."

Izvor: Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, *Decision on the role of the OSCE Chairmanship-in-Office*, MC(10).DEC/8, 7. 12. 2002, str. 48, dostupno na: <http://www.osce.org/mc/40521>, pristupljeno 1. avgusta 2014.

Prevod: Nenad Tomović

ALEKSANDAR GOLUBOVIĆ je istraživač saradnik Istraživačkog foruma Evropskog pokreta u Srbiji.